

Matematika az ókori Mezopotámiában

Mezopotámia története

Dormán Miklós

SZTE TTIK, Bolyai Intézet

2010. október 15.

Mezopotámia

(Föld) a folyók között,

Mezopotámia

(Föld) a folyók között,

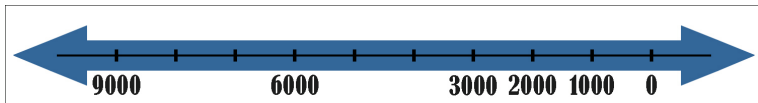
Mezopotámia

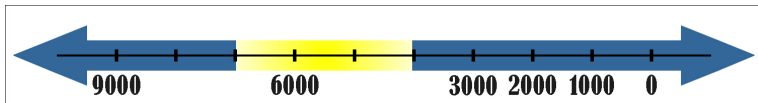
(Föld) a folyók között, Euphratész (Idiglat) és Tigris (Buranun)

Mezopotámia

(Föld) a folyók között, Euphratész (Idiglat) és Tigris (Buranun)

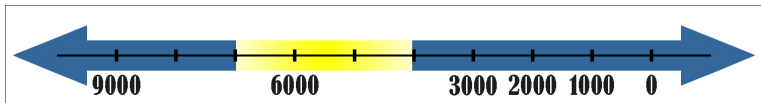

Neolitikum (újkőkor)

Fazekasság előtti Neolitikum

Fazekas Neolitikum

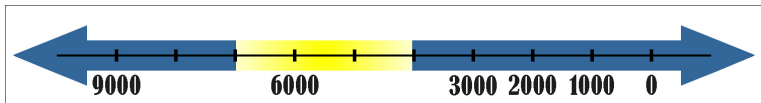

Neolitikum (újkőkor)

Fazekasság előtti Neolitikum

- Dzsarmó-kultúra (VII. évezred eleje)

Fazekas Neolitikum

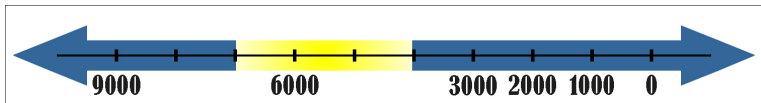

Neolitikum (újkőkor)

Fazekasság előtti Neolitikum

- Dzsarmó-kultúra (VII. évezred eleje)
 - Dzsarmó: település kb. 150 lakossal,

Fazekas Neolitikum

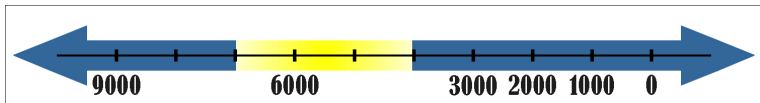

Neolitikum (újkőkor)

Fazekasság előtti Neolitikum

- Dzsarmó-kultúra (VII. évezred eleje)
 - Dzsarmó: település kb. 150 lakossal,
 - kecske, birka és kutya házasítása,

Fazekas Neolitikum

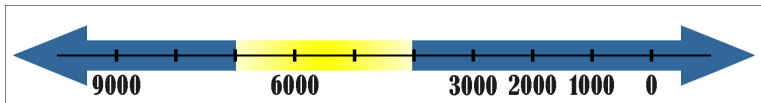

Neolitikum (újkőkor)

Fazekasság előtti Neolitikum

- Dzsarmó-kultúra (VII. évezred eleje)
 - Dzsarmó: település kb. 150 lakossal,
 - kecske, birka és kutya házasítása,
 - fazekasság kezdetei

Fazekas Neolitikum

Neolitikum (újkőkor)

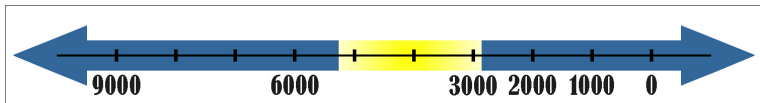
Fazekasság előtti Neolitikum

- Dzsarmó-kultúra (VII. évezred eleje)
 - Dzsarmó: település kb. 150 lakossal,
 - kecske, birka és kutya házasítása,
 - fazekasság kezdetei

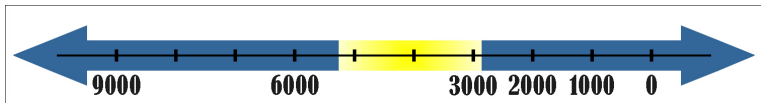
Fazekas Neolitikum

- Tell-kultúrák: Hassuna, Sāmārra, Halaf (kb. VI-IV. évezred, fazekas, változatos stílusú épületek és agyagedények, a pecsét feltalálása és a számolás első formái)

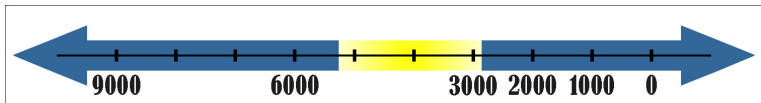

Kalkolitikum (rézkőkor)

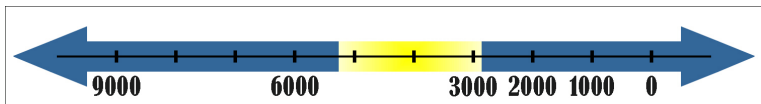
Kalkolitikum (rézkőkor)

- Ubaid-kultúra (kb. 5200-3500., fazekasság, szobákra osztott házak, kerék, pecsétnyomók, átgondolt öntözőcsatorna-rendszer)

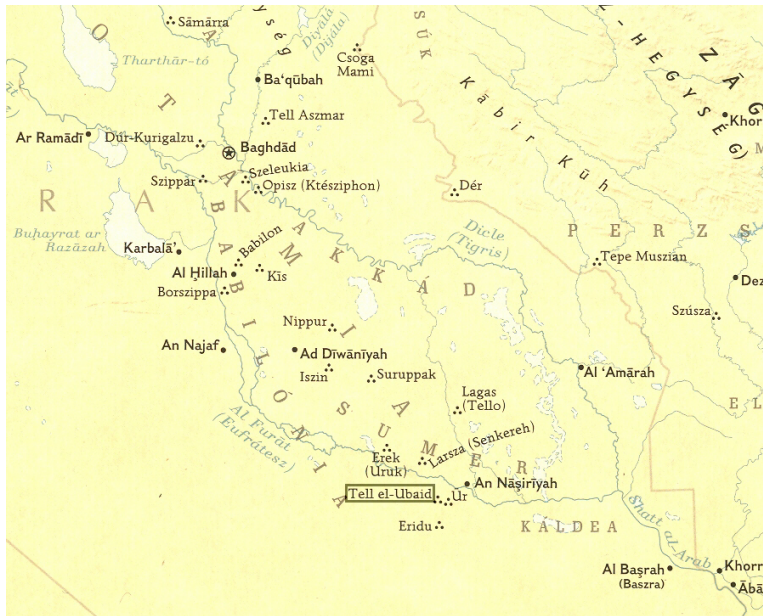
Kalkolitikum (rézkőkor)

- Ubaid-kultúra (kb. 5200-3500., fazekasság, szobákra osztott házak, kerék, pecsétnyomók, átgondolt öntözőcsatorna-rendszer)
- I. uruki kultúra (kb. 4400-3200., városi kultúrák megjelenése)

Kalkolitikum (rézkőkor)

- Ubaid-kultúra (kb. 5200-3500., fazekasság, szobákra osztott házak, kerék, pecsétnyomók, átgondolt öntözőcsatorna-rendszer)
- I. uruki kultúra (kb. 4400-3200., városi kultúrák megjelenése)
- Dzsemdet Naszr-kultúra (kb. 3100-2900., az írás kezdetei)

Cserépedény (Halaf-kultúra, kb. 5000),

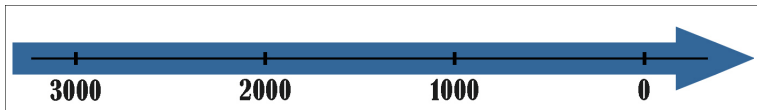
British Museum (London)

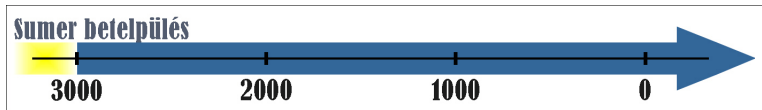

Cserépedény (Halaf-kultúra, kb. 5000),
British Museum (London)

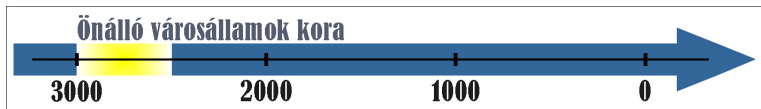
Cserépedények (Ubaid-kultúra),
British Museum (London)

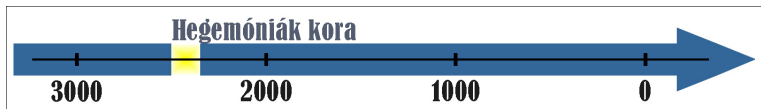
3500-3000: sumer betelepülés

Ismeretlen eredetű, egyetlen ismert nyelvcsaládba sem besorolható sumérek jelennek meg Mezopotámia déli részén. Több kis városállamot hoztak létre.

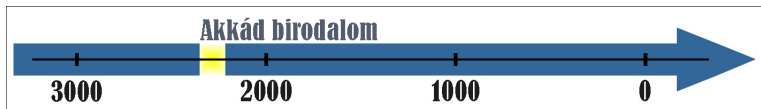
3000-2500: önálló városállamok kora

Uruk a legvirágzóbb város. Gilgames (Uruk ötödik királya) 2750-ben fallal keríti körül. Rivalizálás Kis-sel. Réz és ólom ötvöztetésével bronzot állítanak elő. Sumert 2900 körül pusztító árvíz mossa el.

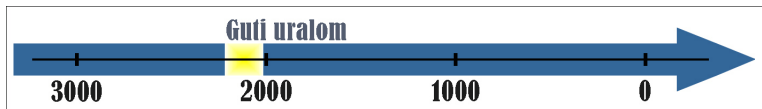
2500-2350: a hegemóniák kora

Jelentősebb városok: Ur, Uruk, Nippur, Lagas (Urukagina), Larsa és Umma (Lugalzaggiszi). A sumer kultúra hanyatlása, szikesedés, a termésátlagok csökkenése. A politikai súlypont Észak-Mezopotámiába tevődik át.

2350-2230: az akkád uralom kora

A birodalom alapítója I. Sarrukin (Szargon), a birodalom központja Agade (Akkád). Megteremti észak és dél egységét. Sarrukin unokája, Narám-Szín halála után felbomlik a birodalom.

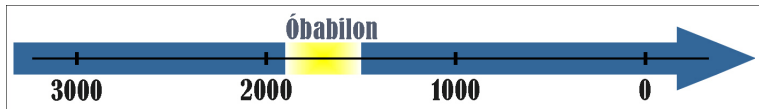
2230-2050: guti megszállás

Az akkád birodalom összeomlása, sumer-reneszánsz (Ur, Lagas).

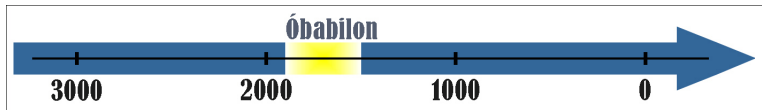

2076-2007: a sumer nagy hatalom kora

Utuhengal, Uruk ensije legyőzi a gutikat.

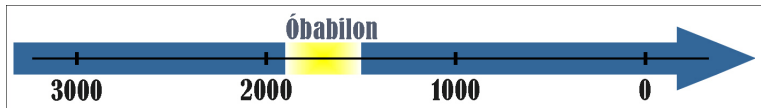

Óbabilon (XIX-XVI. század)

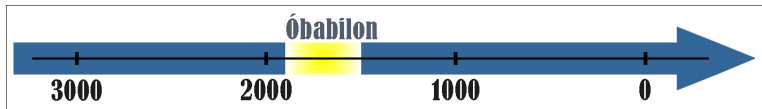
Óbabilon (XIX-XVI. század)

- Amoriták betelepülése

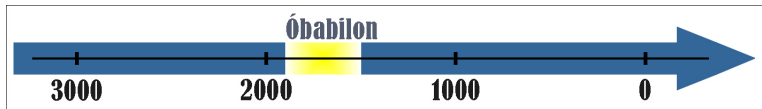
Óbabilon (XIX-XVI. század)

- Amoriták betelepülése
- Hammurápi (1792-1750) Sumer és Akkád királya

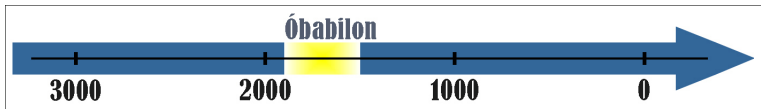
Óbabilon (XIX-XVI. század)

- Amoriták betelepülése
- Hammurápi (1792-1750) Sumer és Akkád királya
→ Hammurapi törvénykönyve

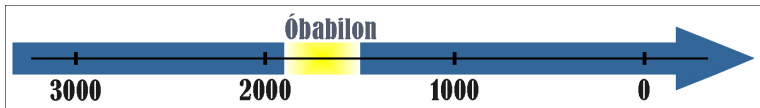
Óbabilon (XIX-XVI. század)

- Amoriták betelepülése
- Hammurápi (1792-1750) Sumer és Akkád királya
 - Hammurapi törvénykönyve
 - A közigazgatás és a kultúra nyelve az akkád

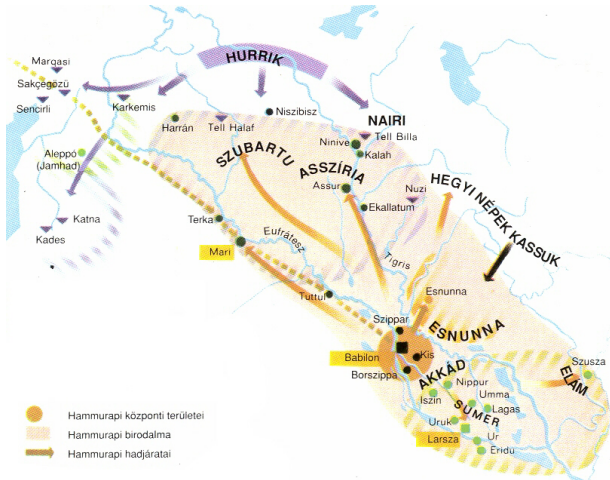
Óbabilon (XIX-XVI. század)

- Amoriták betelepülése
- Hammurápi (1792-1750) Sumer és Akkád királya
 - Hammurapi törvénykönyve
 - A közigazgatás és a kultúra nyelve az akkád
 - Irattár Mariban 20 000 agyagtáblával

Óbabilon (XIX-XVI. század)

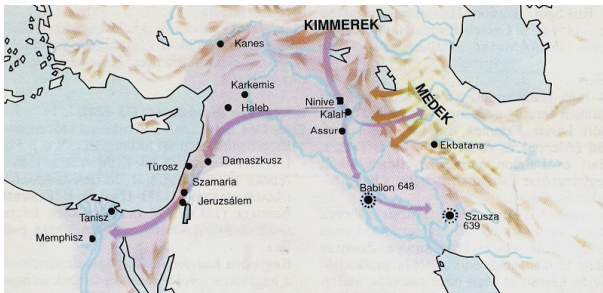
- Amoriták betelepülése
- Hammurápi (1792-1750) Sumer és Akkád királya
 - Hammurapi törvénykönyve
 - A közigazgatás és a kultúra nyelve az akkád
 - Irattár Mariban 20 000 agyagtáblával
- Ékírásos táblák matematikai szöveggel

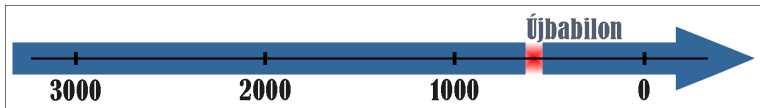

Asszír Birodalom [Óasszír (1800-1375), Középasszír (1375-1047), Újasszír (883-612)]

- 2500 körül telepednek le az asszírok a Tigris felső és a Nagy-Záb mentén
- Katonaállam, zsákmányszerző hadjáratok, harciszekeres osztagok, áttelepítések
- III. Tukulti-apli-Ésarra (745–727), Pulu
- Assur-Ban-Apli (668–629)

Újbabiloni Birodalom (625-539)

- XVI. század elején a félnomád kassita nép bevándorlásával épül újjá Babilon
- A ló és a harcikocsi elterjedése
- Elámi hódítás, arámiak betelepülése
- II. Nabu-kudurri-uszur (626–605) idején felvirágzik a birodalom

539

II. Kürosz perzsa király meghódítja Babilóniát

